

сам автор. Початок діалогу – запитання до себе та до інших; а сам діалог – «перехрестя запитань», де кожна відповідь породжує нові й нові запитання [4, с. 60].

Отже, організація та проведення інтерактивних занять допомагає формуванню таких умінь, як: виділення головного, формулювання проблеми, узагальнення, класифікація, аргументація, встановлення причинно-наслідкових зв'язків та ін. Як бачимо, за останні роки значно зросла увага до використання діалогу в навчанні, де він розглядається як форма педагогічної взаємодії вчителя – учня (учня – учня) в умовах навчальної ситуації, у ході якої відбувається інформаційний обмін, взаємовплив і регулюються відносини.

Література

1. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества / Бахтин М.М. – М. : Искусство, 1979. – 424 с.
2. Бубер М. Два образа веры / Бубер М. – М. : Республика. – 1995. – 464 с.
3. Глазкова І.Я. Діалог як педагогічна проблема / І.Я. Глазкова // Педагогіка та психологія. – Х. : ХДГУ, 2001. – Вип. 19. – Ч. 1. – С. 38–42.
4. Глазкова І.Я. Навчальний діалог як засіб формування навичок критичного мислення / І.Я. Глазкова // Педагогічні науки : зб. наук. праць Бердянського державного педагогічного університету. – Бердянськ : БДПУ, 2008. – № 4. – С. 57–62.
5. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / Гончаренко С.У. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
6. Горшкова В.В. Проблема суб'єкта в педагогіці / Горшкова В.В. – Ленинград : Свет, 1991. – 142 с.
7. Діалог як форма психологічного впливу. Спілкування і діалог у практиці навчання, виховання / [под ред. А.А. Бодалева, Г.А. Ковальова]. – М. : АПН СРСР, 1986. – С.113–127.
8. Кларин М.В. Инновационные модели учебного процесса в современной зарубежной педагогике : автореф. дисс. на соискание науч. степени доктора пед. наук : спец. 13.00.01 «Теория и история педагогики» / М.В. Кларин. – М., 1994. – 40 с.
9. Ковалёв Г.А. Общение и диалог в практике обучения, воспитания и психологической консультации / Ковалёв Г.А. – М. : Наука, 1987. – 87 с.
10. Мілько Н.Е. Діалог в освіті як педагогічна проблема / Н.Е. Мілько // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. – Мелітополь, 2008. – Вип. 33. – С. 43–49.
11. Современный словарь по педагогике / [сост. Е.С. Рапацевич]. – Минск : «Современное слово», 2001. – 928 с.

Стаття рекомендована до друку кандидатом пед. наук, доцентом кафедри української лінгвістики і методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» Кулик О.Д.

Стаття надійшла до редакції 5 травня 2014 року

УДК 378.013+371.612

Ольга Копусь
(м. Одеса, Україна)

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ФІЛОЛОГІЇ

У статті обґрунтовано теоретичні засади розвитку провідних фахових компетентностей майбутніх магістрів філології; окреслено шляхи практичної реалізації технології формування професійної мовленнєвої компетентності магістрантів філологічного профілю в контексті Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти та вимог Державного стандарту вищої освіти; визначено організаційно-діяльнісні й організаційно-розумові форми навчання магістрантів; запропоновано перелік спецкурсів для підвищення ефективності професійної мовленнєвої підготовки майбутніх магістрів філології.

Ключові слова: професійна мовленнєва компетентність, майбутні магістри філології, технологія формування професійних мовленнєвих умінь, методична система, форми навчання.

В статье освещены теоретические основы развития ключевых профессиональных компетентностей будущих магистров филологии, намечены пути практической реализации технологии формирования профессиональной речевой компетентности магистрантов в контексте Общеввропейских Рекомендаций по языковому образованию и требований Государственного стандарта высшего образования; определены организационно-деятельностные и организационно-мыслительные формы обучения магистрантов; предложен перечень спецкурсов для повышения профессиональной речевой подготовки будущих магистров филологии.

Ключевые слова: профессиональная речевая компетентность, будущие магистры филологии, технология формирования профессиональных речевых умений, методическая система, формы обучения.

The theoretical fundamentals facilitating the development of the main professional competences of the future masters specialized in Philology are grounded in the article; the ways of practical realization of technologies aimed at developing professional language competence of masters majoring in Philology within the Common European Framework of Reference for Languages as well as the requirements of the State standards of high education are specified; the organizational-and-activity-oriented alongside with the organizational-and-intellectual forms of education intended for masters specialized in Philology are defined; a list of specific disciplines facilitating the efficiency improvement of the professional language competence of the future masters majoring in Philology are offered.

Key words: professional language competence, future masters majoring in Philology, technologies aimed at developing professional language skills, methodical system, forms of education.

У підготовці майбутніх магістрів філологічних спеціальностей формування професійних мовленнєвих умінь посідає особливе місце, оскільки володіння мистецтвом слова є важливим показником освіченості й фахової підготовки викладача вишу. У контексті студійованої проблеми було проаналізовано чинні навчальні плани, програми, підручники, навчальні й методичні посібники тощо. Це дало змогу з'ясувати, що в системі вищої педагогічної школи фактично лише одна нормативна навчальна дисципліна професійного спрямування – «Методика викладання мовознавчих дисциплін у ВНЗ», яку введено в навчальні плани з 2005 року.

Цілеспрямовані бесіди з майбутніми магістрами, участь у науково-практичних конференціях, моніторинг якості мовлення магістрантів під час асистентської практики дали змогу визначити слабкі місця у фаховій підготовці майбутнього викладача. Так, істотною вадою усного професійного мовлення багатьох магістрантів, як і окремих викладачів ВНЗ нефілологічних спеціальностей південного регіону, є недоречне використання в процесі розповіді чи пояснення теоретичного матеріалу елементів писемного мовлення. Не позбавлене певних недоліків і їхнє діалогічне мовлення, яке здебільшого характеризується відсутністю логіки, чіткості й завершеності. Крім того, спостерігається несвідоме культивування «суржику», уживання мовних кальок.

Перебудова соціально-економічної й політичної системи в Україні на сучасному етапі вимагає від магістрантів не лише знання свого фаху, а й високого рівня володіння професійним мовленням державною мовою [1].

Аналізуючи сучасну теорію й практику мовно-мовленнєвої підготовки майбутніх магістрів, можна стверджувати, що на сьогодні недостатньо вивчено питання й розроблено теоретичні засади навчання магістрів мовленнєвої діяльності. Існує нагальна проблема опрацювання й поширення результатів відповідних досліджень та досвіду з цього напрямку в університетській освіті, об'єктивної оцінки пропонованих технологій навчання та вивчення можливих шляхів удосконалення якості професійної мовленнєвої підготовки майбутніх магістрів. Закономірно, що в цій ситуації необхідним є пошук нових рішень у царині професійної мовленнєвої культури майбутнього магістра, удосконалення механізмів, які регулюють якість мовленнєвої діяльності особистості фахівця.

Актуальність обраної проблеми дослідження визначається об'єктивною потребою наукового обґрунтування лінгводидактичних засад розвитку мовленнєвої компетентності майбутніх магістрів філології, необхідність вироблення конкретного методичного інструментарію та його застосування в лінгводидактиці вищої школи, а також оптимізації навчально-виховного процесу у виші з орієнтацією на модель майбутньої професійної діяльності магістра.

Мета статті – обґрунтування теоретичних засад розвитку професійних компетентностей майбутніх магістрів філології та проектування технології підготовки їх до професійної мовленнєвої діяльності.

На нашу думку, підготовка магістрів у ВНЗ має бути спрямована на формування спеціальних умінь майбутнього фахівця на основі поєднання педагогічної діяльності зі словесною, виховання творчої особистості викладача філологічної спеціальності, що відповідає й сучасному поглядові

дослідників (Н. Голуб, І. Зязюна, А. Капської, Р. Короткової, Л. Нечепоренко, М. Рибнікової, Г. Сагач, Т. Симоненко та ін.) на виховання мовленнєвої та риторичної особистості педагогічних і гуманітарних кадрів в Україні. Теоретичні положення названих науковців розкривають можливості різних видів діяльності педагогічного вишу, спрямованої на оволодіння майбутніми магістрами високим рівнем ораторського мистецтва, методами красномовства, різними жанровими видами мовленнєвої майстерності.

У дослідженнях Н. Голуб, О. Горошкіної, І. Дроздової, С. Карамана, Л. Любашенко, Н. Остапенко та інших учених загострено увагу на потребі вдосконалення професійного мовлення студентів вишів. Проте в них висвітлено лише окремі аспекти проблеми. Так, Л. Любашенко приділяє увагу формуванню професійно зумовленого мовлення студентів-нефілологів у ВНЗ й експериментально доводить необхідність вивчення курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» на комунікативно-діяльній основі. Праці Н. Остапенко стосуються формування професійних лінгводидактичних і мовленнєвих компетентностей у студентів філологічних факультетів засобами комплексних дидактичних ігор та інновацій технологій здебільшого у підготовці бакалаврів [8; 9; 11].

Як свідчить аналіз дисертаційних досліджень ряду авторів (Т. Алієвої, Л. Барановської, М. Барахтяна, А. Бойко, В. Борисенко, Л. Головатаї, Л. Кондрашової, Л. Лучкіної, В. Михайлюк, Н. Остапенко, І. Пахненко, Т. Рукас та ін.), у лінгводидактиці й донині немає спеціальних досліджень з проблем змісту й технології навчання майбутніх магістрів філології, у яких урахувалася б нинішня мовна ситуація в Україні: співжиття, взаємодія і суперництво багатьох мов, а також не з'ясовано, яким формам і методам у процесі їхньої мовленнєвої підготовки слід надати перевагу.

Розвиток у майбутніх філологів професійних мовленнєвих умінь є складним, динамічним, тривалим і багатогранним процесом, кінцевий результат якого – формування вмінь спілкуватися в типових умовах професійної діяльності, володіти потенціалом дидактичного дискурсу, репрезентувати нормативні та доступні для сприйняття навчальні тексти, розв'язувати за допомогою мовних засобів (у конкретних ситуаціях професійного спілкування) комунікативні завдання, а отже, досягнення максимально можливого рівня сформованості мовленнєвої культури [6, с. 8].

Основою системи навчання на філологічних факультетах (інститутах) вищих педагогічних закладів є змістовий і процесуальний компоненти, а межами – мета й результати навчання. Структуру цієї системи складають зміст і процес навчання, які взаємодіють між собою, тобто забезпечують функціонування професійного мовлення [4, с. 112].

Опис пропонованої методичної системи зумовлений закономірностями навчання і принципами, що впливають з них. Ефективність будь-якої системи професійної підготовки фахівця, зокрема й магістра, визначається передовсім тим, наскільки вона адекватна меті, змісту та структурі його майбутньої діяльності.

Першорядним у навчанні залишається провідна мета – створити підґрунтя для фахового розвитку майбутнього магістра, виробити в нього уміння самостійно поповнювати і творчо застосовувати набуті знання в різних педагогічних ситуаціях, сформувати особистість, яка відзначалася б свідомим ставленням до виконання функційних обов'язків, високою професійною компетентністю й готовністю до подальшого самовдосконалення, саморозвитку та самореалізації. Як переконує практика, навіть майбутні магістри філології не завжди вміють вести розгорнутий монолог (лекцію, виступ тощо) з фахової проблематики, ефективну конструктивну бесіду на будь-яку тему з позиції культурної, високоосвіченої людини, недостатньо володіють полемічним мистецтвом, культурою конструктивного діалогу та полілогу (диспут, полеміка, дискусія), мають задовільний рівень знань з основ красномовства, у більшості з них не сформовано ще належного вміння з техніки мовлення. Зазначене свідчить про необхідність наукового обґрунтування змісту, форм, педагогічних умов, методів, принципів і підходів до організації процесу формування професійних мовленнєвих умінь майбутніх магістрів.

Для підвищення ефективності професійної мовленнєвої підготовки майбутніх магістрів-філологів необхідно ввести, крім нормативної дисципліни «Методика викладання мовознавчих дисциплін у ВНЗ», комплекс взаємопов'язаних і взаємозалежних спецкурсів: «Основи викладацької майстерності», «Культура спілкування», «Особливості продукування професійного мовлення», «Основи українського наукового мовлення», спрямованих на мовленнєву підготовку, якими передбачено засвоєння знань пріоритетних напрямів змісту професійної мовленнєвої підготовки, оволодіння технікою мовлення, культурою мовлення, вироблення умінь використовувати енергійну, дієву силу слова для впливу на свій внутрішній стан та в майбутній професійній діяльності на студентів.

Для розробки теоретичних засад формування професійних мовленнєвих умінь проаналізовано відповідну філософську, психолого-педагогічну, методичну і лінгвістичну літературу. Так, мовленнєвій діяльності як інтегрованій професійній якості майбутнього фахівця присвятили свої дослідження психологи, зокрема Б. Баєв, Л. Виготський, М. Жинкін, О. Леонт'єв, О. Киричук, Н. Кузьміна, філософи Е. Баллер, М. Бердяєв, С. Газман, В. Давидович, С. Іконнікова, В. Межуєв, Г. Сковорода, Е. Соколов та ін. Вихідними використано наукові положення, сформульовані в працях сучасних мовознавців і лінгводидактів (Н. Бабич, О. Біляєв, А. Богуш, М. Вашуленко, К. Городенська, М. Кочерган, Л. Мацько, Г. Онкович, Л. Паламар, М. Пентилюк, М. Плющ, С. Семчинський та інші), у яких розроблено систему методичних підходів для формування основ мовленнєвої культури й ділового спілкування, а також обґрунтовано теоретичні й практичні аспекти досліджуваної проблеми.

Для практичного застосування й здійснення процесу формування професійних мовленнєвих умінь майбутніх магістрів філології взято за робочий варіант авторське визначення дефініції «мовленнєва підготовка» як найбільш загальне, оскільки охоплює найширше коло характеристик і є суто педагогічним поняттям. На нашу думку, його суть охоплює внутрішній стан мовленнєвої культури особи й характеризує мовленнєву підготовку майбутнього магістра як процес, як стан і як результат.

Зазначене свідчить про необхідність наукового обґрунтування системи формування в майбутніх магістрів професійних мовленнєвих умінь, розробки концептуальних підходів до організації процесу їхньої мовленнєвої підготовки. Виходячи з того, що мовленнєві уміння є органічним компонентом у структурі всіх видів педагогічної діяльності, нами передбачена необхідність розкриття оптимальних можливостей навчально-виховного процесу у вищій школі, а також розкриття механізмів, актуалізації спрямованості майбутніх магістрів на оволодіння професійною мовленнєвою культурою.

Особливості пропонованої технології в контексті взаємодії організатора-викладача і слухача – магістра (або студента) задаються тими компонентами змісту і форми, завдяки яким від магістранта й викладача «очікується» відповідна інтегративно-орієнтувальна діяльність, а не лише «засвоєння знань». Саме цим визначаються й відповідні організаційні форми системи занять. Провідними визначено різні організаційно-діяльнісні й організаційно-розумові форми навчання (лекції, семінари, практичні заняття, тренінги), але спрямовані не стільки на розширення суми знань, скільки на формування нового якісного стану професійної компетентності майбутнього магістра, його інтелектуальної культури й культури саморозвитку.

У межах факультету української філології Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського на фахових кафедрах це реалізується в таких формах взаємодії, як: лекція-діалог, ділові й рольові ігри, конференції, захисти проєктів, обмін досвідом, семінари, диспути, презентації калейдоскопу методичних ідей, круглі столи, майстер-класи тощо. Участь саме в таких формах і видах взаємодії ініціює майбутнього магістра на формування спроможності до інтегративно-критеріальної перебудови власної діяльності.

Особлива увага звертається на формування інтегративних ідей, передусім, уміння планувати свою педагогічну діяльність, володіння широким спектром методичних прийомів, умінь адекватно поставленим цілям навчання. Сформувати ті чи інші вміння можливо лише за умови активної участі магістрантів у практичній діяльності. Із цією метою створюються мікрогрупи по 4–5 осіб, які, по-перше, працюють над обраною ними темою з проблеми, по-друге, у процесі лекційних і практичних занять беруть участь у проведенні різноманітних тренінгів: тренінгу спілкування, мета якого – удосконалення комунікативних умінь ефективної взаємодії зі студентами (учнями), громадськістю й вироблення оптимальних стилів спілкування; тренінгу креативності, мета якого – розвиток творчого мислення й уяви; тренінгу ефективної взаємодії зі студентами (учнями), батьками, колегами.

Тренінги проводяться для формування умінь магістрантів організовувати парну й групову форми роботи в навчанні всіх видів професійної діяльності. Під час проведення практикумів одні магістранти виступають у ролі викладача, інші – у ролі студента, що дозволяє їм у спроектованій ситуації системно уявляти труднощі не лише для викладача, але й студентів, особливості їх взаємодії.

Активними формами роботи з магістрантами визначено: ділові й рольові ігри («Свобода й відповідальність у навчанні», «Як я себе почуваю в інноваційному освітньому просторі»); круглі столи «Методика – наука чи мистецтво?», «Я і методика», «На перехресті думок», «Я – неперевершений фахівець у своїй галузі», «Лінгводидактика – наука чи мистецтво?»; калейдоскоп «Аукціон методичних ідей», «Скарбничка вдалих педагогічних прийомів» тощо. Приміром, «Скарбничка вдалих педагогічних прийомів» (що вдається викладачеві і за рахунок чого) передбачає обговорення

таких запитань: *Які форми роботи доцільно впроваджувати в систему роботи вищих непедагогічних закладів, щоб зацікавити студентів своєю дисципліною? Що впливає на ефективність навчально-виховного процесу у виші? Від чого залежить ефективність занять на непедагогічних факультетах? Що необхідно зробити, аби кожне заняття було цікавим для студентів? Які є розроблені для цього педагогічні ідеї, технології?*

Для прикладу наведемо фрагмент проведення «Аукціону методичних ідей». Умови проведення: обґрунтувати за визначений час власну ідею так, щоб її обрали в колективі для подальшого вивчення, удосконалення й захисту. Під час захисту було передбачено такі вимоги: зазначити, хто є автором ідеї, назвати джерело, що сприяло її визначенню, обрати опонента, консультанта-практика, який пропонуватиме запитання для з'ясування й об'єднання визначених позицій, як-от: *Які ролі викладача та студента Ви знаєте? На що чекають від Вас студенти? Якою є зовнішня і внутрішня організація лекційних, практичних, лабораторних занять? У чому полягає ефективність такої системи роботи? Як Ви вважаєте, Ваші опоненти сприймають пропоновану систему роботи чи ні? Якими мають бути взаємини між викладачем та студентами?*

Особливе місце в критеріальному усвідомленні магістрантами своїх досягнень (і недоліків) у процесі здобуття на заняттях системно-цілісних знань і відповідних умінь було відведено проведенню ділових та рольових ігор «Майстерня досвідченого викладача», «Майстерня досвідченого викладача минулого», «Майстерня викладача в майбутньому».

Основними завданнями гри передбачено: розвиток креативності, здатності до конструктивного мислення, аналізу, синтезу, узагальнення, конструювання, проектування. «Майстерня викладача в майбутньому» – це аналіз і синтез накопиченого досвіду та продуктивна можливість для розроблення й упровадження в практику інноваційних підходів, методів і технологій. Під час проведення гри магістранти активно включаються в визначену (проектну) педагогічну ситуацію і пропонують власний підхід до розв'язання проблеми.

Перша умова гри. Учасникам команди необхідно було зазначити сучасні методи й прийоми навчання, їх особливості й класифікаційні структури за джерелом знань, рівнем пізнавальної діяльності студентів, способом взаємодії викладача і студентів на заняттях. Друга умова передбачала обґрунтування сутності загальноприйнятих методів, зокрема: інформаційно-рецептивного, репродуктивного, проблемного викладу матеріалу, теми, частково-пошукового, або евристичного, дослідницького. За третьою умовою слід було назвати прихильників зазначених методів у науці, тобто основоположників методів навчання; за четвертою – схарактеризувати способи взаємодії викладача та студентів на заняттях. П'ята умова передбачала проектування процесу реалізації сучасних технологій, методів і прийомів навчання.

Під час проведення гри магістрантів розподіляємо на кілька творчих підгруп («майстерень»), кожна з яких виконує таку послідовність: визначає зміст і мету діяльності вищого навчального закладу; розробляє різнорівневу програму реалізації основних завдань закладу; зазначає засоби для реалізації завдань та навчальних програм; розробляє ефективну модель сучасних технологій навчання української мови за професійним спрямуванням у виші; пропонує форми контролю до розробленої моделі.

Учасникам педагогічних майстерень дозволяємо користуватися чинними програмами, підручниками, додатковою літературою, зразками розроблених моделей занять, проте кожній творчій групі пропонуємо самостійно визначити: тип заняття і форми організації навчально-виховного процесу у ВНЗ; профіль навчання; психолого-педагогічні основи навчання мови; інноваційні методи й технології навчання; презентацію основних модулів курсу «Українська мова за професійним спрямуванням».

Магістранти мають змогу вибирати запропоновані варіанти викладачем або самостійно розробляти умови за зразком із внесенням змін та коректив.

Для кожного варіанту пропонується критерії оцінювання діяльності творчих груп, мета, завдання, наприклад:

Мета і завдання: правильність визначення мети, змісту, методів, засобів для реалізації завдань та оброблення проміжних результатів.

Навчально-методичний комплекс: відповідність меті, завданням і кінцевому результату; відповідність вимогам програми; відповідність дібраним методикам; відповідність типу вищого навчального закладу; уміння реалізовувати змістові лінії програми з урахуванням спеціалізації; урахування основних принципів навчання; можливість забезпечення повного навчально-методичного

комплексу (підручники, посібники, аудіо- і відеокасети, інтерактивна дошка, комп'ютерні програми, електронні засоби навчального призначення тощо); доступність навчально-методичного комплексу.

Моніторинг: організація форми контролю (тематичний, підсумковий контроль); стандартизовані методики тестування, що відповідають меті, завданням, проміжним і кінцевим результатам (уміння вибрати, обробити, обґрунтувати, проаналізувати, зробити висновки).

Методики: правомірність визначення методик із позицій сучасних вимог педагогіки й психології; знання традиційних і сучасних технологій, методів та підходів до навчання; уміння реалізовувати пропонувані технології в навчально-виховному процесі; уміння проектувати свою педагогічну діяльність.

Позитивно зарекомендувала себе така форма, як захист проектів, курсових робіт, повідомлень з проблеми сучасних інноваційних технологій навчання. Магістрантам пропонується обрати тему для написання реферату, курсової роботи, захисту проекту із зазначенням, у якій формі проходитиме захист курсової роботи (індивідуально, у парах, у групах). Основними вимогами до виконання курсової роботи, підготовки проекту – це практична спрямованість, яка виявляється через розроблення циклу лекцій на одну з тем програми, з того чи того аспекту. Обов'язковою умовою є обґрунтування теоретичних засад, практичного значення роботи. Традиційно захист відбувається у формі ділових, рольових, ситуативних ігор, конкурсів на кращу методичну розробку. Цікавою та ефективною є форма захисту курсових робіт, проектів із залученням викладачів, завідувачів кафедр, опонентів, студентів молодших курсів. Зазвичай, магістранти захищають проекти на теми: «Вибір альтернативних підручників, посібників», «Використання сучасних технологій у процесі вивчення лінгвістичних та лінгводидактичних дисциплін», «Проведення навчальних занять з використанням мультимедійного супроводу», «Комп'ютер, Інтернет, відео: пошуки й перспективи», «Контроль за якістю навчання», «Організація самостійної роботи», «Завдання для оцінювання навчальних досягнень студентів», «Основи педагогічної творчості» та ін.

Загальною системоутворювальною частиною процесу захисту проектів є обговорення проблеми взаємодії викладача й студентів. Для активізації обговорення проектів учасникам пропонується запитання: *Які особистісні якості викладача, на Вашу думку, впливають на стиль взаємин зі студентами? Що спонукало Вас розробити практичний аспект до підручника (посібника, методичних рекомендацій)? У чому їх новизна? Що допомагає Вам досягти високої результативності в навчанні?* тощо.

В основу всіх активних форм навчання в процесі підготовки магістрантів покладено і успішно використовується принцип визначення й активізації рольових функцій викладача. Ми виходимо з того, що викладачі, які надають перевагу активному навчанню, досягають більш значних результатів у системі роботи порівняно з тими, хто робить акцент на репродуктивну передачу знань.

Продуктивне (активне) навчання ми розглядаємо як спосіб організації системи знань, що орієнтує викладача на надання індивідуальної допомоги магістрантам у їх особистісному й професійному розвитку; надбання особистого й професійного досвіду в період навчання за допомогою нестандартних засобів.

У системі підготовки майбутніх магістрів ідеї продуктивного навчання знаходять своє втілення в організації групової роботи магістрантів, у якій кожен учасник має свою тему-проект. Це дає змогу викладачеві створювати соціально і професійно значущі продукти в проектній діяльності, передусім спрямованої на освітні потреби, професійні інтереси, на подолання професійних труднощів, на порівняння власних можливостей з можливостями колег, на самоаналіз і самовдосконалення. До того ж пропонуване завдання й стратегії надалі переносяться на практичну професійну діяльність викладача.

Отже, пропонуваний підхід до формування професійної компетентності майбутніх магістрів філології сприяє підвищенню рівня їхньої фахової підготовки.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в розробленні засобів діагностики якості навчання майбутніх магістрів філології.

Література

1. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / [наук. ред. укр. видання докт. пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва]. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
2. Любашенко О.В. Лінгводидактичні стратегії : проектування процесу навчання української мови у вищій школі : [монографія] / Любашенко О.В. ; за ред. С.О. Карамана – Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2007. – 296 с.

3. Любашенко О.В. Українська мова : активні методи і форми навчання у вищій школі : [навчальний посібник] / Любашенко О.В. – К. : «ТОВ УВПК Екс. об.», 2005. – 144 с.
4. Машбиц Е.И. Психологические основы управления учебной деятельностью : [методическое пособие] / Машбиц Е.И. – К. : Вища школа, 1987. – 224 с.
5. Остапенко Н.М. Теорія і практика формування лінгводидактичних компетентностей у студентів філологічних факультетів ВНЗ / Остапенко Н.М. – Черкаси : Чабаненко Ю. А., 2008. – 330 с.
6. Симоненко Т.В. Теорія і практика формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів філологічних факультетів : [монографія] / Тетяна Володимирівна Симоненко. – Черкаси : БРАМА, 2006. – 328 с.

Стаття надійшла до редакції 29 липня 2014 року

УДК 342.728.3

Галина Корицька
(м. Запоріжжя, Україна)

СУЧАСНІ МЕРЕЖЕВІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАННІ УЧНІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: БЛОГ-ТЕХНОЛОГІЇ

У статті визначено особливості ефективного використання блог-технології в процесі навчання учнів української мови, означено основні підходи до її створення та доцільності використання в ЗНЗ. Ефективна технологія, що посідає чільне місце в мережі Інтернет, забезпечує створення інтелектуальних продуктів, змістовне спілкування учня й учителя, обговорення актуальних проблем тощо. Досліджуючи питання класифікації блогів, враховуючи певний досвід їхньої розробки та акумулюючи різноманітні підходи до створення навчального ресурсу, ми висловлюємо власне бачення класифікації.

Ключові слова: блог-технології, блог, блогери, блогосфера контент, соціальні сервіси, українська мова, учні.

В статье определены особенности эффективного использования блог-технологии в процессе обучения учащихся украинскому языку, отмечены основные подходы к ее созданию и целесообразности использования в ОУЗ. Эффективная технология, которая занимает ведущее место в сети Интернет, обеспечивает создание интеллектуальных продуктов, содержательное общение ученика и учителя, обсуждение актуальных проблем и т.д. Исследуя вопрос классификации блогов, учитывая определенный опыт их разработки и аккумулируя различные подходы к созданию учебного ресурса, мы выражаем свое видение классификации.

Ключевые слова: блог-технологии, блог, блоггер, блогосфера, контент, социальные сервисы, украинский язык, ученики.

The article defines the features of effective use of blogging technology in teaching students the Ukrainian language, the basic approaches to its creation and usefulness of CEI have been signified. Effective technology that has firmly established itself on the Internet, ensures the creation of intellectual products, meaningful communication between student and teacher; the discussion between the teacher and the pupil, the discussion of urgent questions and the other poits. We view our own poi of view to the exploring of blogs classification, including some experience in their developing and accumulating of the variety of approaches to creat educational resources.

Key words: Blog technologies, blog, blogger, blogosphere, content, social services, Ukrainian language, students.

Розвиток освітнього середовища в епоху інформаційного буму неминуче призводить до активізації використання електронних форм навчання, розширенню мережевого світу, бурхливого розвитку електронних дисциплін із новими дидактичними та методичними закономірностями. За певних обставин виникають нові пріоритети в розвитку педагогіки, що пов'язані з базовими категоріями процесу навчання, такими, як засоби навчання й готовність педагога ефективно працювати в діапазоні електронного формату. З розвитком електронної лінгводидактики теорія й практика навчання української мови забезпечуватиме вчителю ефективне використання в навчально-виховному процесі електронних, цифрових і телекомунікаційних технологій. Зауважимо, що під впливом динамічного їхнього розвитку істотних змін зазнає й дидактика – загальна теорія навчання предмета, в нашому випадку мистецтво навчання мови в електронному форматі.

Модернізація сучасної освіти, стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій у ХХІ ст. сприяє активному й успішному впровадженню в навчально-виховний процес загальноосвітніх